

Bukowiecki, Henryk

Program linneuszowskich uroczystości jubileuszowych w Uppsali w 1978 roku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 23/3-4, 810-811

1978

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

główne kierunki działalności twórcy lwowskiej szkoły geograficznej. Rzecz zrozumiała, że nie zastępują one monografii o Romerze, której dotychczas nie napisano. Przykładem tego, jak wiele można jeszcze zebrać ciekawego materiału, był wygłoszony 27 IX 1978 r. w Stołecznym Oddziale PAX odczyt Edmunda Romera pt. *Historia powstania „Geograficzno-statystycznego atlasu Polski” Eugeniusza Romera (wspomnienia syna)*.

Referent przedstawił barwny, a jednocześnie bardzo precyzyjny obraz życia Romerów podczas I Wojny Światowej, ich wędrówkę na Morawy, a później do Wiednia. Wreszcie intensywne prace w 1915 r. nad *Geograficzno-statystycznym atlasem Polski* wydanym w roku następnym w Wiedniu. W atlasie tym na podstawie szczegółowej analizy zagadnień narodowościowych, wyznaczone, demograficznych itp. autor wyznaczył obszary, których włączenie do granic przyszłej Polski miało istotne znaczenie. Atlas spotkał się z życzliwym przyjęciem (m. in. w Austrii) i bardzo krytyczną oceną szowinistów niemieckich (zwłaszcza Albrechta Pencka, byłego nauczyciela Romera).

Wspomniany atlas był dokumentem o podstawowym znaczeniu podczas konferencji pokojowej w Paryżu.

Przedstawiony przez prof. Edmunda Romera obraz powstawania atlasu został odtworzony z zapisu pamięciowego jedenastoletniego chłopca. Zapis ten został wzbogacony — rzecz zrozumiała — danymi o przyjęciu dzieła w różnych krajach (za rozpowszechnianie treści atlasu w krajach neutralnych władze Prus usiłowały aresztować Romera). Obraz ten zasługuje na utrwalenie drukiem, choćby z tych względów, że wskazuje, jakimi drogami uczeni prowadzili walkę o odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 r.

Zbigniew Wójcik
(Warszawa)

Z ZAGRANICY

PROGRAM LINNEUSZOWSKICH UROCZYŚĆ JUBILEUSZOWYCH W UPPSALI W 1978 ROKU

Uroczystości rozpoczęły się już 10 stycznia (dokładnie w dwóchsetną rocznicę śmierci) nabożeństwem żałobnym w katedrze w Uppsali. Tegoż dnia odbył się koncert, na którym wykonano *Flos Campi* i *Ett Svenskt Rekviem*.

Symposium na temat *Studia nad Linneuszem w dobie obecnej* odbędzie się w dniach 26—28 maja. Organizatorami są: Szwedzkie Towarzystwo Linneuszowskie, Uniwersytet Uppsalski i Królewska Szwedzka Akademia Nauk. Otwarcie nastąpi w Uppsali pod przewodnictwem prof. C. J. Clemedsona. Referaty wygłoszą: prof. K. G. Hildebrand (*Tło ekonomiczne Szwecji w czasach Linneusza*), dr G. Lawrence (*Linneusz i komputer*), prof. J. L. Larson (*Linneuszowska historia naturalna w Niemczech w latach 1770—1790*), dr C. O. Sydew (*Linneusz i J. G. Gmelin*), dr A. Wheeler (*Linneuszowska kolekcja ryb*), dr B. Strandell i dr P. Sourander (*Aspekty lekarskie w dziełach Linneusza*). W drugim dniu zjazdu, w Sztokholmie, referaty przedstawiają: prof. H. Goerke (*Niemieccy uczniowie Linneusza*), dr M. G. Fitten (*Linneuszowska kolekcja owadów*), prof. J. H. Heller (*Znaczenie Linneuszowskich nomina trivialia*), prof. G. Erikson (*Sukces botaniczny Linneusza, jego organizacja i rozgłos*).

Zjazd zamknięty będzie w Hammarby, w letniej siedzibie Linneusza. Nastąpi wtedy wręczenie medalu linneuszowskiego zasłużonym, a dr W. Odelberg wygłosił referat pt. *Zarys historii Hammarby*. W ogrodzie w Hammarby stoi do dziś osob-

ny domek, specjalnie niegdyś budowany jako miejsce zbiorów Linneusza. Szwedzi z melancholią wspominają losy zbiorów przyrodniczych, które z tego muzeum wywędrowały do Londynu, do Burlington House, siedziby Linnean Society of London. W Hammarby godne uwagi są rodzinne portrety Linneusza oraz inne pamiątki.

Bogatsza w pamiątki jest rezydencja Linneusza w Uppsali i zabytkowy Ogród Botaniczny. Uczestnicy Sympozjum, oprócz zwiedzania obu domów Linneusza (w Hammarby i Uppsali), odbędą wycieczki „śladami Linneusza”. Biblioteka Uniwersytecka w Uppsali zorganizuje dwie wystawy, ilustrujące stan botaniki przed Linneuszem i po Linneuszu. Zapowiedziane jest wydanie książki pamiątkowej. Telewizja szwedzka wyprodukowała film o Linneuszu.

W uroczystościach jubileuszowych wezmą udział przedstawiciele nauki z wielu krajów świata. Referaty pochodzą od autorów z Anglii, Niemiec, Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej i Związku Radzieckiego.

Henryk Bukowiecki
(Warszawa)

Z HISTORII NAUK GEOLOGICZNYCH NA SŁOWACJI

Pod powyższym tytułem w dniach 27 i 28 IV 1978 r. odbyło się w schronisku w pobliżu Bańskiej Szczawnicy na Słowacji seminarium, zorganizowane przez miejscowe Słowackie Muzeum Górnicze i Sekcję Historii Gospodarczej oraz Sekcję Historii Nauki i Techniki Słowackiego Towarzystwa Historycznego.

Bańska Szczawnica, stare miasto górnicze, siedziba pierwszej na świecie wyższej szkoły górniczej (Bergakademie) utworzonej w 1763 r. i czynnej do 1918 r., a następnie od 1927 r. — pierwszego słowackiego ośrodka badań geologicznych, jakim było Muzeum Górnicze im. Dioniza Štura, staje się obecnie poważnym ośrodkiem badań nad historią górnictwa i geologii. Inicjatywę rozwoju tej dziedziny badań podjął wicedyrektor Muzeum Górniczego — I. Herčko, a omawiane Sympozjum jest już drugim, zorganizowanym przez niego przeglądem badań nad historią geologii i górnictwa w Słowacji.

W Sympozjum uczestniczyło około 30 pracowników różnych ośrodków badawczych i muzeów z terenu Słowacji oraz czworo gości zagranicznych z Polski i ZSRR. Wygłoszono 14 referatów i komunikatów naukowych o bardzo zróżnicowanej tematyce. Dwa z nich dotyczyły zagadnień ogólnych i metodologicznych. Prof. W. W. Tichomirow z Moskwy przedstawił swe poglądy na rozwój nauk geologicznych w okresie dwóch wieków ich istnienia. Z. Martini z krakowskiego Muzeum Geologicznego PAN ukazała znaczenie kolekcji geologicznych jako jednego ze źródeł w badaniach historycznych. Wobec nieobecności autorki referat jej został odczytany.

Dość znaczną grupę stanowiły referaty o wybitnych przyrodnikach działających w Słowacji. I. Herčko i M. Hock ze Słowackiego Muzeum Górniczego przedstawili prace naukowe profesora tamtejszej Akademii Górniczej w dwudziestych latach XIX w., wybitnego chemika i mineraloga — A. Wehrle, a ponadto sam I. Herčko omówił prace geologa górniczego Ludovita Cseha, działającego w Szczawnicy na przełomie XIX i XX w. Był on autorem oryginalnej metody kartograficznej — wykonywania map górniczych w terenach rudonośnych. N. N. Barchatowa z Leningradu zreferowała listy „ojca słowackiej mineralogii” K. A. Zipsera — odnalezione w archiwum Petersburskiego Towarzystwa Mineralogicznego. Pracownik Słowackiej Akademii Nauk — L. V. Prikryl — mówił o życiu i dorobku naukowym geologa górniczego Ch. W. Fuchsa z Levoče. Fuchs dzieciństwo spędził we Lwowie, a następnie w różnych miastach Słowacji. W 1832 r. ukończył Akademię Górniczą w Szczawnicy, następnie pracował jako geolog w okolicach Wenecji, na terenie Banatu i w Serbii, gdzie aż do śmierci w 1853 r. kierował górnictwem.